

# Szenes Hanna emlékéhez

VISSZHANG - LXIII. évfolyam, 10. szám, 2019. március 8.

György Péternek az *Otthon és haza. A Szenes Hanna-paradigma* (ÉS, 2019/6., febr. 8.) című érdekes cikkéhez szeretnék hozzátenni néhány apróságot, a saját életemből.

Tizenöt éves voltam, amikor kalandos utazás után, többedmagammal megérkeztem Haifába, a Bat Galim Beit Haolimba (a Bevándorlók Háza), 1943. január 19-én.

Miután a britek befejezték kihallgatásunkat, a táboron kívülről magyarul beszélők szólítottak meg bennünket. Köztük volt egy brit egyenruhás, fiatal nő is, aki kérdezett minket az otthoni körülményekről, ismerősökről, rokonokról. Csak jó pár év után tudtuk meg, hogy az illetőt Szenes Hannának hívták, aki nem sokkal később visszament Magyarországra, hogy az ellenállásnak segítsen. Elárulták és kivégezték.

A Palmachban, ahol 1946-tól 49-ig szolgáltam katonaként, Szenes Hannát mindenki a példaképének tekintette. Ünnepi alkalmakkor az ő verseit szavalták és énekelték is, megzenésítve. Ekkorra Hanna már nemzeti hős volt.

György Péter szerint nagy hiba volt a Rákosi-rezsim részéről, hogy nem merte vállalni a baloldali cionizmus emancipálását. Annak elismerését, hogy milyen szerepe volt az ellenállásban.

Rákosiék nem nagyon viselkedhettek volna akkor másképp. A zsidók kettős identitásának elfogadtatása, ahogy arra többek közt Bibó István is utalt, Magyarországon mindig is erősen problematikus volt, és a mai napig is az. Néhány éve, amikor éppen Budapestre készültem tudósítani a Zsidó Világkongresszus ottani összejöveteléről, felhívott telefonon egy nyugdíjazott egyetemi tanár, majd a találkozásunkkor a következőket mesélte el nekem: „Amikor apám elvégezte a budapesti egyetemet, mielőtt összeházasodott volna a református anyámmal, maga is áttért a református hitre. Így én már reformátusként nőttem fel, és szintén református nővel házasodtam össze. De maga meg tudja nekem magyarázni, hogy mindezek ellenére a fiamat miért tartják sokan mégis zsidónak?!”

Természetesen mindnyájan meg tudjuk magyarázni, hiszen jól tudjuk, hogy vannak emberek, akik a származásukat meghatározóbbnak tartják a vállalt identitásunknál, például a vallásunknál vagy a világnézetünkénél. A baj csak az, hogy az ilyeneknek viszont sosem fogjuk tudni megmagyarázni, hogy ez miért teljes értelmetlenség. Ma pedig ezeket a kérdéseket még annál is nehezebb tisztázni. Hiszen amikor a mai magyar hatalmi elit éppen tisztára akarja mosni a magyar állam felelősségét a magyar zsidók tömegének megöletése ügyében, akkor ezzel azt is mondja, hogy a holokauszt ügye kizárólag a zsidók és a német nácik ügye volt. Vagyis hogy semmiképpen sem volt magyar ügy. Amivel pedig fölerősíti a társadalomban azt a vélekedést, hogy aki zsidó ősökkel rendelkezik, annak hiába van akár egyértelműen magyar, akár kettős identitása, az akkor sem tartozik bele a magyar társadalomba, annak az ügyei nem magyar ügyek. Pedig itt igazán csupán egyetlen kérdést kéne megmagyarázni: azt, hogy vajon amikor a mai magyar kormány a harmincas–negyvenes évek történelmére néz vissza, olyankor miért az akkori, háborús bűnökkel terhelt hatalommal azonosítja magát, és miért nem a magyar társadalommal, amelynek érdekei szemben álltak a Horthy-rendszerrel. De erre, sajnos, még nem kényszerítette rá őket senki.

(Bécs)